

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดทำนโยบายและแผนการพัฒนาชุมชนระดับท้องถิ่นนั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ใกล้เคียงกับความต้องการของชุมชน เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มากที่สุดจำเป็นต้องทำการสำรวจความคิดเห็นจากเอกชนทุกภาคส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ในฐานะที่กรมการบริหารงานวิจัยภาคกลางตะวันออก ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีสมาชิกของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกแห่ง ในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้แทนร่วมอยู่ด้วยทุกสถาบัน โดยที่เครือข่ายบริหารงานวิจัย จำนวน 8 เครือข่ายทั่วประเทศ ได้มีการรวมตัวกันของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายนักวิจัยและดำเนินการวิจัย สำหรับนำผลงานวิจัยไปถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน เศรษฐกิจฐานราก

เครือข่ายบริหารงานวิจัยได้ก่อตั้งขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และได้ดำเนินงานมาเป็นเวลานานพอสมควร การมีเครือข่ายนักวิจัยทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานวิจัยและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีการพัฒนาได้หลายด้าน ทั้งในด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กันได้ ดังนั้นจึงสมควรระดมสรรพกำลังของเครือข่ายวิจัย เพื่อช่วยจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาชุมชน รวมทั้งแผนพัฒนาระดับชาติของภาคตะวันออก โดยจัดทำแผนระยะยาวไว้สำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อเสนอโครงการวิจัยและนวัตกรรม เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนฐานรากต่อไป

จังหวัดปราจีนบุรี นครนายกและสระแก้ว จัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างและภาคตะวันออกตอนบน เป็นกลุ่มจังหวัดที่เป็นช่องทางไปสู่อินโดจีน เป็นกลุ่มจังหวัดที่ประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยการปลูกพืชไร่ ทำสวนผลไม้และการเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งทำการค้าชายแดนกับประเทศกัมพูชา เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแพทย์แผนไทย เป็นแหล่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมสำคัญของประเทศ แต่ในปัจจุบันสภาพโดยรวมของทั้งจังหวัดปราจีนบุรี นครนายกและสระแก้ว ยังพบปัญหาในหลาย ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจน ปัญหาความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ยังไม่ดีพอ ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาเรื่องผลผลิตทางการเกษตรยังไม่ดีพอ ปัญหาการขาดแคลน

แหล่งน้ำและที่ทำกิน ปัญหาแรงงานต่างด้าวและเป็นช่องทางในการลำเรียงสินค้าหนีภาษีและยาเสพติดมาจากประเทศกัมพูชา ปัญหาการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร

จากเหตุผลข้างต้นคณะผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปทุมธานี และเป็นคณะกรรมการบริหารงานเครือข่ายงานวิจัยในภาคกลาง ตะวันออก ได้รับมอบหมายให้ทำการศึกษาลำรวจความต้องการการวิจัยของชุมชนในจังหวัดปทุมธานี นครนายกและสระแก้ว เพื่อสรุปความต้องการของชุมชนฐานรากและนำเสนอข้อมูลความต้องการดังกล่าวไปสู่การวิจัยที่สามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดปทุมธานี นครนายกและสระแก้วได้อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัย

- 1) เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหน่วยงานต่างๆ ร่วมกับทุกภาคส่วนของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของการศึกษาที่ตอบสนองต่อชุมชนในจังหวัดปทุมธานี นครนายกและสระแก้ว ทั้งในด้านสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
- 2) เพื่อสังเคราะห์สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำการศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนในภาคตะวันออก ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดปทุมธานี นครนายกและสระแก้ว รวมทั้งยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติและของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- 3) เพื่อกำหนดเป็นกรอบนโยบาย ขอบเขตการวิจัยและโจทย์วิจัยให้กับนักวิจัยของเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตะวันออก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในจัดทำข้อเสนอขอรับทุนสนับสนุนโครงการวิจัย และนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดปทุมธานี นครนายกและสระแก้ว

1.3 กลยุทธ์ของแผนงานวิจัย

ดำเนินการระดมความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดปทุมธานี นครนายกและสระแก้ว และทำการสรุปประเด็นกลยุทธ์การวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เพื่อนำไปสู่การสำรวจความต้องการของชุมชนในแต่ละพื้นที่ตามกรอบของกลยุทธ์การวิจัยที่ได้จากการสรุปความสอดคล้องของยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติกับยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

สำรวจความต้องการของชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานี นครนายกและสระแก้ว โดยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของประชาคมกลุ่มต่าง ๆ ช่วยกันคิดในการระดมสมอง

เฉพาะเรื่อง มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์สูง การเสวนาร่วมกันของภาครัฐและภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน รวมทั้งการใช้แบบสอบถามเพื่อทำการสำรวจความต้องการของชุมชนในทุกพื้นที่ของจังหวัดปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว เพื่อนำมาสรุปเป็นประเด็นปัญหาและโจทย์วิจัยในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดปราจีนบุรี นครนายกและสระแก้ว

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1) คณะกรรมการบริหารเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตะวันออก สามารถกำหนดกรอบนโยบาย ให้นักวิจัยของเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตะวันออก จัดทำข้อเสนอขอรับทุนสนับสนุนโครงการวิจัย ในปีต่อไปได้

2) คณะกรรมการบริหารเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตะวันออก สามารถระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสถาบันการศึกษาต่างๆ ร่วมกับทุกภาคส่วนของประชาชนที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ ของการศึกษาที่ตอบสนองต่อชุมชน ทั้งในด้านสังคม ชุมชน สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจได้

3) สามารถสังเคราะห์สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำ การสำรวจเชิงวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนในภาคตะวันออกที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

4) เพื่อใช้เป็นข้อมูลตั้งต้นในการกำหนดเป็น โจทย์ให้นักวิจัยใช้ดำเนินการวิจัยเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในชุมชนอย่างแท้จริง